

**Otwarte licencje.
Aspekty prawne
i praktyczne użytkowania
otwartych treści
i oprogramowania**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Wolne i otwarte oprogramowanie (*Free and Open Source Software*) przestało być wyłącznie domeną entuzjastów. W ciągu ostatnich dwóch dekad ewoluowało ono w jeden z fundamentów globalnej infrastruktury cyfrowej, na którym opiera się cały wachlarz rozwiązań IT – od narzędzi deweloper-skich poprzez systemy operacyjne, a kończąc na modelach sztucznej inteligencji.

Licencje *open source* nie są jednorodną kategorią. Spektrum dostępnych modeli licencyjnych rozciąga się od klasycznych licencji permissywnych, takich jak MIT czy BSD, które nakładają na licencjodawcę minimalne obowiązki, po licencje silnie copyleftowe – z GNU General Public License (GPL) na czele – wymagające udostępniania kodu pochodnego na tych samych warunkach, co oryginał. Pomędzy tymi biegunami plasuje się szereg hybrydowych konstrukcji: licencje słabego copyleftu (np. LGPL) czy licencje sieciowe (AGPL). Równocześnie, w obliczu rozwoju systemów sztucznej inteligencji i szerzącego się zjawiska *open washingu* – praktyki, w której podmioty komercyjne deklarują otwarty charakter swoich modeli, udostępniając jedynie wybrane komponenty, przy jednoczesnym zachowaniu poufności danych treningowych czy kodu źródłowego architektury – pojęcie „otwartości” wymaga zdefiniowania na nowo. Próba odpowiedzi na te wyzwania jest Open Source AI Definition (OSAID 1.0) opublikowana przez Open Source Initiative. Debata wokół tych standardów doskonale ilustruje, jak kategorie wypracowane w tradycyjnym obszarze prawa autorskiego zderzają się z realiami nowoczesnych technologii, generując nowe pytania prawne i regulacyjne, i jak bardzo ruch *open source* stara się za tym nadążyć.

Jednocześnie ekosystem *open source* znalazł się w centrum zainteresowania unijnego prawodawcy. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 w sprawie sztucznej inteligencji (AI Act) wprowadza szczególnie reżim dla modeli AI ogólnego przeznaczenia (GPAI), w tym preferencyjne traktowanie modeli udostępnianych na licencjach otwartych. Podobne wyjątki i odeśnięcia do oprogramowania *open source* pojawiają się w Cyber Resilience Act (CRA), które – co do zasady – nakłada obowiązek spełniania przez produkty z elementami cyfrowymi określonych wymogów bezpieczeństwa. Analiza tych regulacji dowodzi, że licencje *open source* przestały być jedynie instrumentem prawa prywatnego – stają się kategorią prawa publicznego, kształtującą zakres obowiązków regulacyjnych i odpowiedzialności podmiotów działających w sektorze technologicznym.

Niniejsza publikacja powstała z myślą o tych, którzy – choć na co dzień pracują z kodem źródłowym, produktami cyfrowymi czy negocjują umowy IT – nigdy nie mieli okazji, by zgłębić problematykę licencji *open source* od podszewki. Poradnik ten nie pretenduje do roli wyczerpującego kompendium – jego założeniem jest dać Czytelnikowi rzetelny punkt wyjścia i rozwiązać podstawowe wątpliwości, które – w naszej ocenie – są najczęściej występującymi na rynku. Obserwujemy, że na rynku powstała wyraźna luka. Z jednej strony, mamy obszerne komentarze prawnicze, pisane językiem niedostępnym dla większości praktyków IT. Z drugiej strony, powierzchowne poradniki

blogowe, które upraszczają temat tam, gdzie upraszczać nie wolno. Postanowiliśmy tę lukę wypełnić. Adresujemy nasz poradnik do programistów i architektów oprogramowania, którzy chcą świadomie dobierać komponenty do swoich projektów; do prawników, którzy oceniają ryzyko licencyjne w kontraktach IT; do CTO, product ownerów i kierowników projektów, którzy odpowiadają za zgodność produktu z wymogami prawnymi i strategią firmy; do managerów ds. licencji i compliance officerów, dla których audyty komponentów *open source* stały się nieodłącznym elementem pracy; wreszcie do wszystkich entuzjastów wolnego oprogramowania, którzy chcą zrozumieć założenia tych licencji. Każdy z tych czytelników znajdzie tu coś innego – ale wszyscy będą pewni, że następnym razem wybór licencji będzie decyzją świadomą, a nie dziełem przypadku.

Książka jest podzielona na części odpowiadające kolejnym warstwom złożoności – od podstaw prawnych i miejsca licencji *open source* w porządku prawnym, poprzez opis jej głównych założeń, różnic pomiędzy licencjami *copyleft* i *non-copyleft*, wpływie AI na rozwój licencji oraz porównaniu licencji *open source* z licencjami *creative commons*. W każdym rozdziale podparliśmy wiedzę teoretyczną przykładami z praktyki.

Martyna Rzeczkowska

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl